

Yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen painoalueet vuodelle 2023

Lähde: STM:n asetuksen 888/2019 perustelumuistio 26.6.2019

1) Tulevaisuuden dataintensiivisten tutkimusmenetelmien saaminen terveydenhuollon käyttöön

Dataintensiiviset tutkimusmenetelmät tarkoittavat muun muassa menetelmiltään, näkökulmiltaan tai lähestymistavoiltaan innovatiivisia ja luovia tutkimusmenetelmiä. Niitä käyttävät tutkimushankkeet voivat soveltaa esimerkiksi uusia digitaalisia menetelmiä hyödyntäessään erilaisia olemassa olevia dataa, kuten potilaskertomusdataa kliinisistä tietoaista tai valtakunnallisista rekistereistä, tekoälymenetelmiä tai biopankki- ja myöhemmin genomikeskusdataa. Tämän painoalueen tutkimushankkeissa tulee olla uudenlaista ja innovatiivista otetta sekä lisäksi selvä tavoite parantaa ja kehittää sairauksien ehkäisyä, diagnostiikkaa, hoidon vaikuttavuutta, kuntoutusta tai terveydenhuollon palvelujärjestelmää.

2) Kliininen ja translationaalinen terveystieteellinen tutkimus ja tutkijan urapolun tukeminen

Tämä painoalue korostaa merkittävien kansanterveysongelmien ja sairauksien ehkäisyn, syntymekanismien, diagnostiikan, hoidon ja kuntoutuksen kliinistä ja translationaalista tutkimusta. Tyypillistä translationaaliselle lääketieteelle on monitieteisyys. Se toimii kaksisuuntaisesti edistäen perustutkimustiedon hyödyntämistä kliinisessä tutkimuksessa ja toisaalta esimerkiksi potilasnäytteiden hyödyntämistä tautimekanismien ja hoitokohteiden selvityksessä. Lisäksi tämän painoalueen tutkimushankkeissa tulee olla erityinen painotus kliinisten tutkijoiden urapolkujen tukemisessa. Kliinisen tutkijan uralle suuntautuu nykyään huolestuttavan vähän nuoria lahjakkaita tutkijoita. Jo nyt tietyille, etenkin pienemmille, erikoisaloille on vaikeaa löytää kliinisiä opettajia tai professoreita, koska kliinisen tutkijan urapolun valinnoita on harvassa. Kliinisen työn sekä tutkimuksen joustavampaan yhdistämiseen tulisi luoda esimerkiksi erilaisia osa-aikamalleja. Etenkin väitöskirjan jälkeinen vaihe kaipaisi lisää tukea. Kliinistä työtä ei taitojen ruostumisen pelossa haluta kokonaan jättää, jos ja kun tutkimusrahoitus on lyhytjänteistä ja epävarmaa. Kliinisten tutkijoiden urapolkujen painottamisen tulevalla strategiakaudella on tarkoitus osaltaan vastata edellä esitettyihin haasteisiin.

3) Terveys- ja hyvinvointieroja kaventavan palvelujärjestelmän kehittämistä tukeva tutkimus

Kolmas painoalue keskittyy sosiaali- ja terveysterveystieteellisen tutkimuksen vertikaaliseen ja horisontaaliseen integraatioon, toiminnan tuloksellisuuteen ja vaikuttavuuteen, palveluiden laatuun, toimintakäytäntöjen muuttamiseen sekä osaamisen johtamiseen kohdistuvaan tutkimukseen. Painoalue kattaa myös terveyden ja toimintakyvyn edistämiseen, väestön neuvontaan ja terveyserojen kaventamiseen kohdistuvan vaikuttavuustutkimuksen, mukaan lukien perusterveydenhuollon väestökohorttien kliinis-epidemiologiset seurantatutkimukset. Lisäksi painoalueeseen kuuluu potilaan ja asiakkaan oikeuksiin, palvelujen saatavuuteen ja käyttöön, potilas- ja asiakaslähtöisyyteen, valinnanvapauteen sekä potilas- ja asiakasturvallisuuteen kohdistuva tutkimus. Kuvatus kaltainen tutkimus on välttämätöntä sosiaali- ja terveysterveystieteellisen tutkimuksen uudistamisen ja jatkuvan kehittämisen tukena.